

gemeente
Zoetermeer

Panelonderzoek participatie

PANELONDERZOEK PARTICIPATIE

Oktober 2023

In opdracht van: Pelle Spaan, afstudeer stagiair Van Hall Larenstein, management van de leefomgeving
Uitvoering onderzoek: Pelle Spaan,
Josée Boormans, Senior medewerker beleidsonderzoek en statistiek, Afdeling JaBo/Onderzoek en Statistiek

INHOUDSOPGAVE

	pagina
1. Onderzoeksverantwoording	3
1.1 aanleiding en doel	3
1.2 respons	3
1.3 opzet rapport	3
2. Communicatie en participatie	4
2.1 gewenste informatiebronnen voor wijzigingen in de openbare ruimte	4
2.2 voorkeur voor participatieniveau bij projecten in de openbare ruimte	5
2.3 moment van deelname in een participatietraject	6
2.4 manier van participeren bij veranderingen in de openbare ruimte	7
2.3 conclusies over communicatie en participatie	8
3. Informatie en presentatie	9
3.1 thema's met invloed op/beïnvloed door de openbare ruimte	9
3.2 presentatie van de informatie tijdens een participatieproces	9
3.3 gewenste vorm van presentatie van informatie binnen een participatieproces	10
3.4 conclusies over informatie en presentatie	11
4. Vertrouwen	12
4.1 het betrekken bij projecten	12
5. Achtergrondinformatie	14
5.1 leeftijd	14
5.2 wijk/buurt	14
5.3 opleidingsniveau	15
5.4 huishouden	15
5.5 conclusie achtergrondinformatie	16
6. Conclusie	17
BIJLAGE 1. Tabellen	18
BIJLAGE 2. Vragenlijst onderzoek	31

1

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1.1 aanleiding en doel

Dit panelonderzoek is uitgevoerd als onderdeel van de afstudeeropdracht van Pelle Spaan, student hogeschool Van Hall Larenstein voor zijn studie Management van de Leefomgeving.

De afstudeeropdracht omvat een onderzoek naar participatie bij veranderingen in de fysieke buitenruimte. Voor een onderzoek naar participatie is de mening en voorkeur van een bewoner belangrijk. Een vorm van participatie is bewoners betrekken. In het onderzoek zijn verschillende vragen opgesteld in het kader van participatieprocessen en de voorkeuren die de Zoetermeerder daarin heeft.

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen wat de voorkeur is van Zoetermeeders in een participatieproces. Participatie gaat immers om bewoners. Waar mogelijk moet een proces op die manier worden ingericht. Het vraagt dus echt naar de behoefte van bewoners.

Belangrijkste uitgangspunten:

- Op welke manier willen mensen meedoen en communiceren in het kader van participatie?
- Wanneer en hoe vaak willen mensen meedoen met participatie?
- Hoe staan mensen tegenover de gemeente in het kader van vertrouwen?
- Hoe worden mensen het liefste en daardoor het beste meegenomen in de informatievoorziening?

1.2 respons

De vragen van dit onderzoek zijn voorgelegd aan de leden van het Zoetermeerpanel. Dit digitale panel wordt beheerd door de afdeling JaBo/Onderzoek en Statistiek en bestond ten tijde van het onderzoek uit 3675 Zoetermeeders van 18 jaar en ouder.

Het onderzoek is gehouden van 17 augustus tot en met 9 september 2023.

Van alle 3675 benaderde panelleden hebben er 1626 een of meer vragen van het panelonderzoek over participatie ingevuld. Dit is een respons van 44%.

De resultaten van het onderzoek zijn verstrekt aan Pelle Spaan die er een onderzoeksrapport van heeft gemaakt volgens de richtlijnen van zijn studie.

Voor de panelleden en andere geïnteresseerden zijn de resultaten in deze aparte rapportage van het onderzoek opgenomen. Daarbij is het verslag van Pelle als uitgangspunt gebruikt.

1.3 opzet rapport

In hoofdstuk twee zijn de resultaten van het onderzoek weergegeven. De vragenlijst was opgebouwd zoals een participatieproces ook is opgebouwd. De vragen worden op volgorde van invullen behandeld in de rapportage.

Het begint met vragen naar de communicatie en participatiemethoden en wat de bereidwilligheid en het vertrouwen van de deelnemers is. Vervolgens worden aanvullende vragen gesteld zodat een participatieproces beter ingericht kan worden.

Op welke manier moet de informatie gepresenteerd worden en wanneer in het proces wil men meedoen. De laatste vragen zijn achtergrond vragen om een beeld te krijgen van de deelnemers.

In bijlage 1 is een overzicht met tabellen opgenomen met vooral antwoorden op de zogenaamde open vragen. In bijlage 2 tenslotte staat een overzicht van de vragen die zijn voorgelegd aan het Zoetermeerpanel.

2

INFORMATIE EN PARTICIPATIE

2.1 gewenste informatiebronnen voor wijzigingen in de openbare ruimte

Een eerste vraag aan de respondenten was via welke informatiebronnen ze op de hoogte willen worden gesteld van wijzigingen in de openbare ruimte.

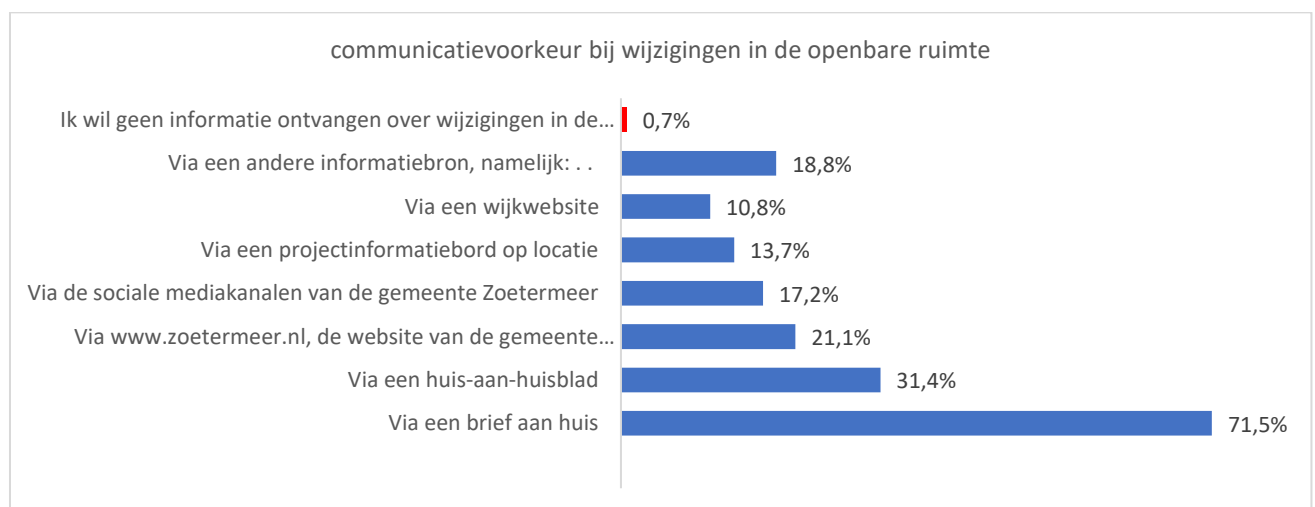
De meeste respondenten (72%) willen dat via een brief aan huis. Daarna gaat de voorkeur van de meeste respondenten uit naar informatie via een huis-aan-huisblad. In totaal geven 306 respondenten aan informatie via een andere informatiebron te willen ontvangen. Zo willen 228 respondenten dat via hun e-mail. Ook in een of meer andere overige antwoorden (anders, namelijk: .) komt het ontvangen van informatie via de e-mail naar voren. Daarvoor moeten natuurlijk wel e-mailadressen beschikbaar zijn. Communiceren via een wijkwebsite wordt door de minste respondenten genoemd.

Tabel 1. Informatiebron(nen) via welke men op de hoogte gehouden wil worden van wijzigingen in de openbare ruimte (n=1626)

- *meer antwoorden mogelijk*

Genoemde informatiebron	Aantal keren genoemd	In % van het totaal aantal respondenten
Via een brief aan huis	1162	71,5%
Via een huis-aan-huisblad	511	31,4%
Via www.zoetermeer.nl, de website van de gemeente Zoetermeer	343	21,1%
Via de sociale mediakanalen van de gemeente Zoetermeer	280	17,2%
Via een projectinformatiebord op locatie	223	13,7%
Via een wijkwebsite	176	10,8%
Via een andere informatiebron, namelijk: . . (zie tabel X1 in bijlage 1)	306	18,8%
Ik wil geen informatie ontvangen over wijzigingen in de openbare ruimte	12	0,7%

Totaal aantal respondenten: 1626

In bijlage 1 tabel X2 staat een indeling van de antwoorden op deze vraag naar leeftijdsklasse. Zo valt af te lezen dat van de respondenten van 18 t/m 25 jaar 85% informatie over wijzigingen in de openbare ruimte wil ontvangen via een brief aan huis. Van de respondenten van 26 t/m 35 jaar is dat 78%. Dit daalt verder met het toenemen van de leeftijd. Zo wil in de leeftijdsklasse 67 jaar en ouder 66% de informatie via een brief aan huis ontvangen. Uit de tabel blijkt verder dat met het toenemen van de leeftijd respondenten de informatie via een huis-aan-huisblad willen ontvangen. In de leeftijdsklasse 18 t/m 25 jaar is dat 8%. In de leeftijdsklasse 67 jaar en ouder is dat maar liefst 39%.

Een indeling naar opleidingsniveau (hoogst voltooide opleiding) laat zien dat van de respondenten met als hoogst voltooide opleiding WO-niveau 78% de informatie via een brief aan huis wil ontvangen, bij Hbo'ers is dat 71%. Zie bijlage 1 tabel X3.

2.2 voorkeur voor participatieniveau bij projecten in de openbare ruimte

Binnen de gemeente worden drie participatieniveaus gehanteerd; informeren, consulteren (voorkeur inbrengen) en coproduceren (samen met de gemeente voorgestelde plannen en ontwikkelingen verder vormgeven). Aan alle respondenten is gevraagd hoe zij het liefste betrokken willen worden bij veranderingen in de openbare ruimte in hun directe woonomgeving.

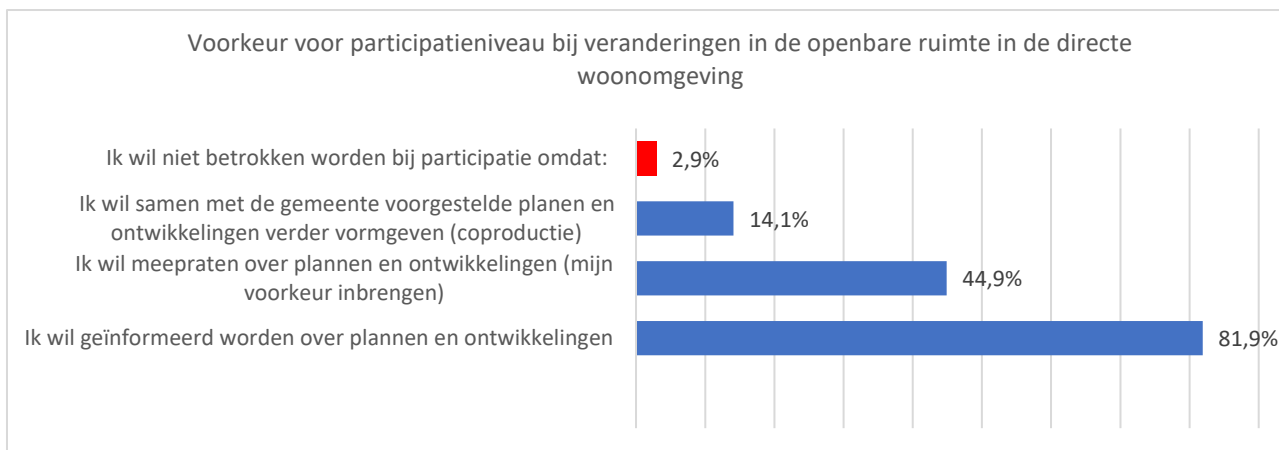
De meeste respondenten (82%) willen in ieder geval geïnformeerd worden over plannen en ontwikkelingen in hun directe woonomgeving. Daarnaast geeft 45% aan te willen meepraten over plannen en ontwikkelingen (voorkeur inbrengen).

Voor coproductie voelt maar 14% van de respondenten. In totaal wil 3% van de respondenten niet betrokken worden.

Tabel 2. Voorkeur voor participatie bij veranderingen in de openbare ruimte in de directe woonomgeving (n=1614)

- *meer antwoorden mogelijk*

Voorkeurs participatieniveau:	Aantal keren genoemd	In % van het totaal aantal respondenten
Ik wil geïnformeerd worden over plannen en ontwikkelingen	1322	81,9%
Ik wil meepraten over plannen en ontwikkelingen (mijn voorkeur inbrengen)	724	44,9%
Ik wil samen met de gemeente voorgestelde plannen en ontwikkelingen verder vormgeven (coproductie)	227	14,1%
Ik wil niet betrokken worden bij participatie omdat:	46	2,9%
Totaal aantal respondenten: 1614		

Van de 46 deelnemers die niet betrokken willen worden (3%), geven er 27 een toelichting op hun antwoord. Zie tabel X4 in bijlage 1.

2.3 moment van deelname in een participatietraject

Aan alle respondenten die betrokken willen worden in een participatietraject is gevraagd op welk moment in het participatietraject ze betrokken willen worden. Dan kan zijn aan het begin (initiatiefase), midden in het proces (haalbaarheids- en uitwerkingsfase) en/of tegen het einde van het proces (uitvoeringsfase).

De meeste respondenten (84%) willen tijdens de initiatiefase van een project betrokken worden. Naarmate het proces vordert, wordt het belangstellingspercentage voor participatie kleiner. Zo is dat bij de haalbaarheids- en uitwerkingsfase 42% en bij de uitvoeringsfase nog maar 24%.

Er zijn 250 respondenten die in alle procesfasen betrokken willen worden. In totaal willen 204 respondenten (16%) alleen betrokken worden in de eerste twee fasen (initiatief- en in de haalbaarheid- en uitwerkingsfase), 50 respondenten willen alleen in de eerste en laatste fase (initiatiefase en de uitvoeringsfase) betrokken worden en 50 respondenten alleen in de eerste en derde fase.

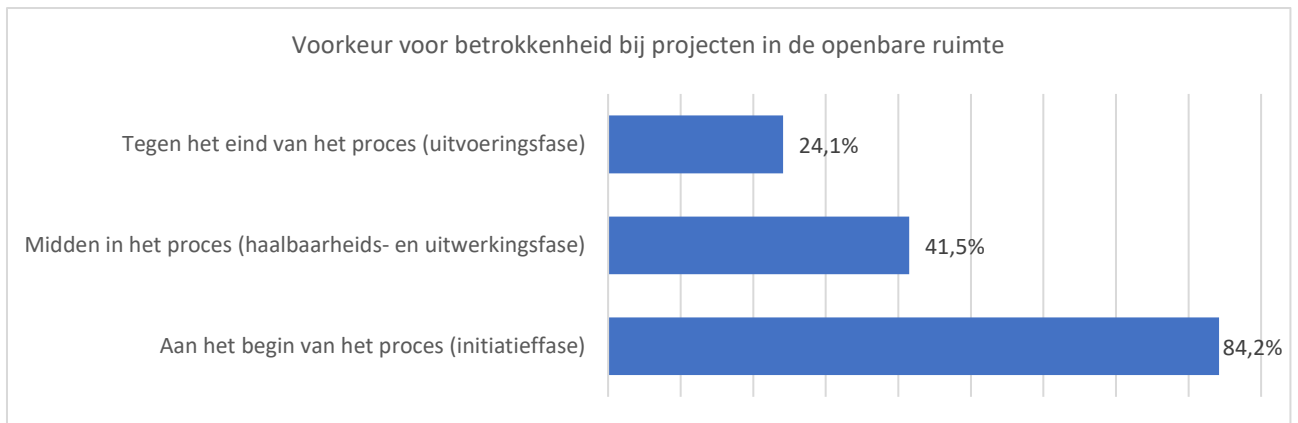
Van de 1558 respondenten zijn er 808 (52%) die uitsluitend in de eerste fase (initiatiefase) van een participatieproces betrokken willen worden, 170 (11%) uitsluitend in de tweede fase (haalbaarheids- en uitvoeringsfase) en 54 (3%) uitsluitend in de laatste fase (uitvoeringsfase).

Tabel 3. Moment in het participatieproces dat men betrokken wil worden (n=1558)

- *meer antwoorden mogelijk*

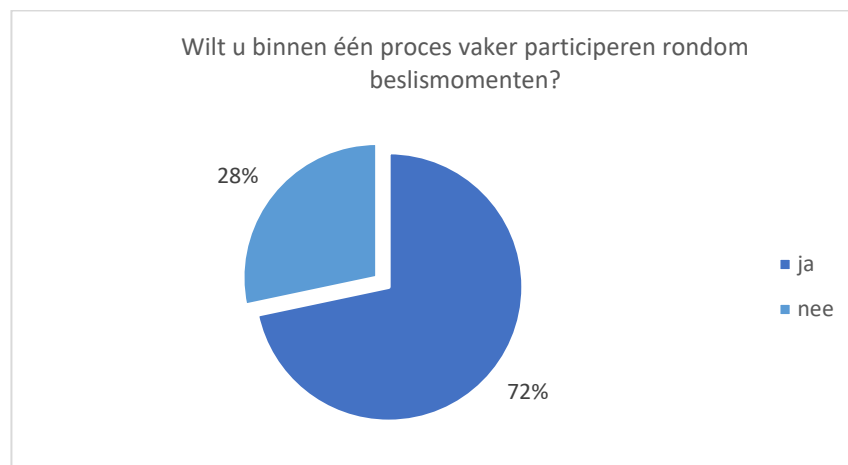
Voorkeurs participatieniveau:	Aantal keren genoemd	In % van het totaal aantal respondenten
Aan het begin van het proces (initiatiefase)	1312	84,2%
Midden in het proces (haalbaarheids- en uitwerkingsfase)	646	41,5%
Tegen het eind van het proces (uitvoeringsfase)	376	24,1%
Totaal aantal respondenten: 1614		

Van de 1547 respondenten die aangeven te willen participeren rondom beslismomenten is gevraagd of ze binnen één project vaker willen participeren. Van de respondenten die de vraag beantwoord hebben (n=1547), zegt 72% dat binnen een proces vaker te willen doen. Voor de overige 28% van de respondenten is dat niet het geval.

Grafiek 1. Percentage respondenten dat binnen één proces al of niet vaker wil participeren rondom beslismomenten (n=1547)

2.4 manier van participeren bij veranderingen in de openbare ruimte

Er zijn verschillende manieren om te participeren bij veranderingen in de openbare ruimte. Uit de resultaten blijkt dat 69% van de respondenten dat via enquêtes wil doen. Deze hoge respons heeft waarschijnlijk ook te maken met het feit dat de vragen zijn voorgelegd aan het digitale panel van de gemeente Zoetermeer.

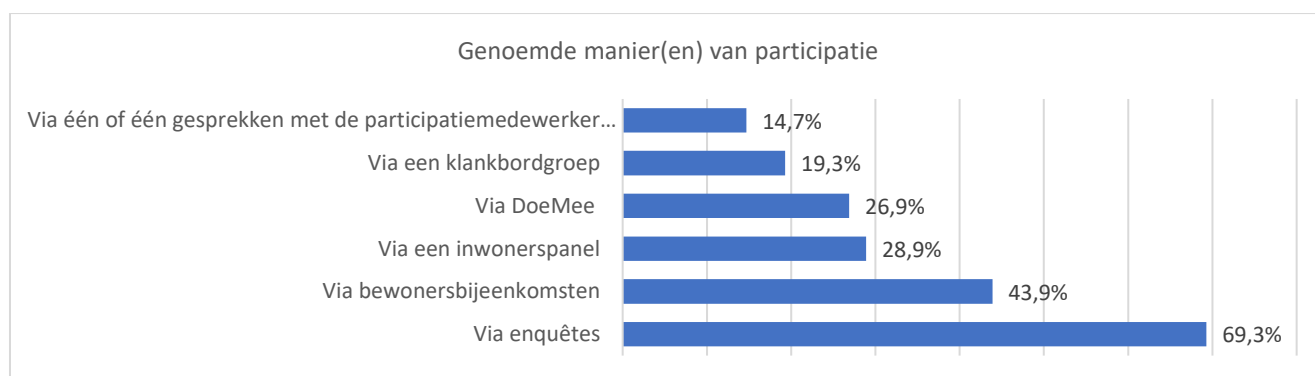
Belangrijk is wel te vermelden dat als er bij participatie wordt gekozen voor enquête de vragenlijsten moeten worden voorgelegd aan een hele buurt of wijk en niet alleen aan een steekproef uit een gebied (buurt/wijk) zodat iedereen de mogelijkheid heeft op een mening te geven.

Daarnaast zouden de meeste respondenten willen participeren via bewonersbijeenkomsten (44%). De minste interesse heeft men voor participatie via een klankbordgroep (19%) of via één op één gesprekken met de participatiemedewerker van de gemeente (15%).

Tabel 4. Genoemde manieren waarop men wil participeren bij veranderingen in de openbare ruimte (n=1519)

- *meer antwoorden mogelijk*

Genoemde manier(en)	Aantal keren genoemd	In % van het totaal aantal respondenten
Via enquêtes	1053	69,3%
Via bewonersbijeenkomsten	667	43,9%
Via een inwonerspanel	439	28,9%
Via DoeMee (doemeezoetermeer.nl het online participatieplatform van de Gemeente Zoetermeer	409	26,9%
Via een klankbordgroep	293	19,3%
Via één of één gesprekken met de participatiemedewerker van de gemeente	224	14,7%
Totaal aantal respondenten: 1519		

2.5 conclusies over informatie en participatie

De deelnemers aan het panelonderzoek hebben uitgesproken voorkeuren over informatie en participatie rondom veranderingen in de openbare ruimte.

- De meesten willen informatie over de veranderingen ontvangen via een brief aan huis.
- Men wil het liefst participeren bij veranderingen in de openbare ruimte via een enquête of via bewonersbijeenkomsten. Beide voorkeuren zijn duidelijk meer genoemd dan de andere genoemde voorkeuren binnen een segment.
- De deelnemers participeren graag in de initiatieffase van een project en zijn bereid vaker tijdens een proces mee te willen denken.

3

INFORMATIE EN PRESENTATIE

3.1 thema's met invloed op/beïnvloed door de openbare ruimte

Er zijn verschillende thema's met invloed op/beïnvloed door de openbare ruimte. Aan de respondenten is gevraagd in welke van deze thema's ze geïnteresseerd zijn om te participeren.

Het blijkt dat de respondenten het meeste affiniteit hebben met het thema woon- en leefomgeving (76%) in het kader van participatie. Daarnaast scoren de thema's verkeer en bereikbaarheid (57%) en (sociale) veiligheid (52%) hoog.

Iets meer dan een vijfde van de respondenten (21%) zegt geen voorkeur voor een bepaald thema te hebben.

Tabel 5. Genoemde thema's waarin men geïnteresseerd is om te participeren (n=1503)

- meer antwoorden mogelijk

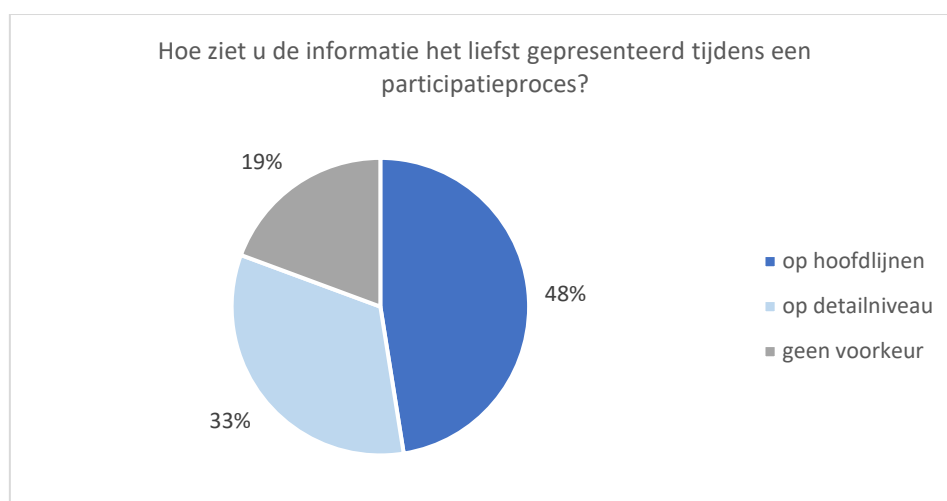
Genoemde thema's	Aantal keren genoemd	In % van het totaal aantal respondenten
Thema woon- en leefomgeving	1143	76,0%
Thema verkeer en bereikbaarheid	857	57,0%
Thema (sociale) veiligheid	776	51,6%
Thema milieu en klimaat	591	39,3%
Thema openbare buiten(sport)voorzieningen (bijv. skatevoorziening, voetbalveld, klimrotsen, natuurspeeltuin, basketbalveld)	458	30,5%
Heb geen voorkeur voor een bepaald thema	310	20,6%

Totaal aantal respondenten: 1503

3.2 presentatie van de informatie tijdens een participatieproces

Informatie kan tijdens het participatieproces op hoofdlijnen maar ook op detailniveau of een combinatie daarvan worden verstrekt. Het merendeel van de respondenten (48%) zegt de informatie het liefst op hoofdlijnen te ontvangen. Eén op de drie respondenten (33%) ontvangt de informatie liever op detailniveau. De overige respondenten (19%) hebben hierin geen voorkeur.

Grafiek 2. Wijze waarop men het liefst informatie gepresenteerd ziet tijdens een participatieproject (n=1493)

Een uitsplitsing naar leeftijdsklasse laat zien respondenten van 67 jaar en ouder de informatie tijdens een participatietraject vaker op hoofdlijnen gepresenteerd willen zien (56%) dan op detailniveau (28%).

Tabel 6. Gewenste wijze waarop met het liefst informatie gepresenteerd ziet tijdens een participatieproces naar leeftijdsklasse

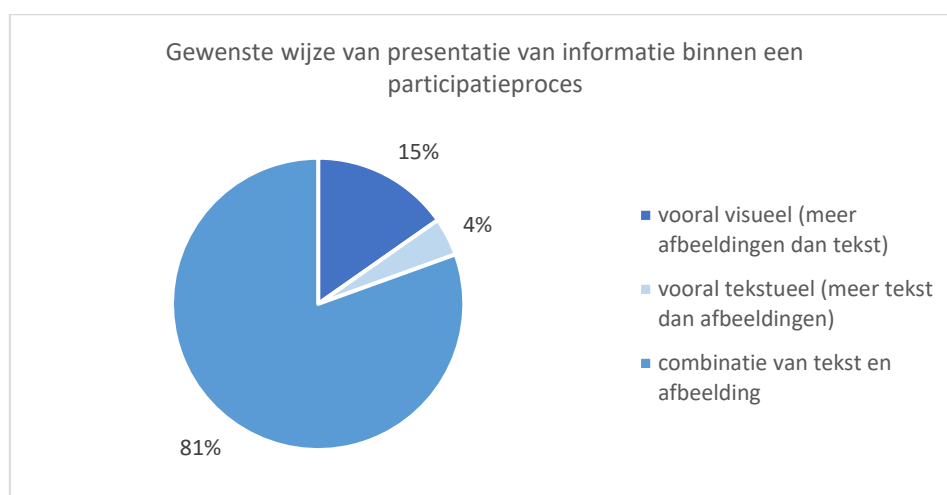
*Vanwege de lage respons in de leeftijdsklasse 18 t/m 25 jaar (13 respondenten), is deze toegevoegd aan de leeftijdsklasse 26 t/m 35 jaar

	18 t/m 35 jaar*	36 t/m 45 jaar	46 t/m 66 jaar	67 jaar en ouder	Totaal
Op hoofdlijnen	40,8%	42,1%	38,4%	55,5%	47,5%
Op detailniveau	31,7%	31,8%	39,3%	28,2%	33,2%
Geen voorkeur	27,5%	26,2%	22,3%	16,4%	19,4%
Totaal	100% (n=120)	100% (n=229)	100% (n=611)	100% (n=532)	100% (n=1492)

3.3 gewenste vorm van presentatie van informatie binnen een participatieproces

De meeste gewenste vorm van presentatie van de informatie binnen een participatieproces is een combinatie van tekst en afbeelding(en) (81%).

Grafiek 3. Gewenste vorm van presentatie van informatie binnen een participatieproces (n=1492)

Een uitsplitsing naar leeftijdsklasse laat zien, dat van de respondenten tot en met 35 jaar 21% vooral visuele presentatie (meer afbeeldingen dan tekst) van informatie binnen een participatieproces wil. In de leeftijdsgroep 36 t/m 45 jaar is dat 22%. Bij respondenten van 67 jaar en ouder is dat maar 13% van hen het geval.

In alle leeftijdsklassen gaat de voorkeur uit naar een combinatie van tekst en afbeelding bij presentatie van informatie binnen een participatieproces.

Tabel 7. Gewenste presentatie van informatie binnen een participatieproces naar leeftijdsklasse

*Vanwege de lage respons in de leeftijdsklasse 18 t/m 25 jaar (13 respondenten), is deze toegevoegd aan de leeftijdsklasse 26 t/m 35 jaar)

	18 t/m 35 jaar*	36 t/m 45 jaar	46 t/m 66 jaar	67 jaar en ouder	Totaal
Vooraf visueel	20,8%	21,5%	14,4%	12,6%	15,3%
Vooraf tekstueel	2,5%	2,8%	3,8%	5,5%	4,2%
Combinatie van tekst en afbeelding	76,7%	75,7%	81,8%	82,0%	80,5%
Totaal	100% (n=120)	100% (n=229)	100% (n=611)	100% (n=532)	100% (n=1492)

Van de respondenten ontvangt maar liefst 97% de informatie het liefst digitaal (voorafgaand aan de bijeenkomst). De overige 3% wil deze informatie tijdens de bijeenkomst ontvangen.

3.4 conclusie informatie en presentatie

De deelnemers aan het onderzoek willen de informatie bij voorkeur voorafgaand aan een participatiebijeenkomst ontvangen of op het moment van participeren.

De voorkeur gaat dan uit naar presentatie van informatie in een combinatie van tekst en afbeeldingen waarin afbeeldingen de hoofdrol spelen met een tekstuele toelichting. Dit hoeft niet in detail maar op hoofdlijnen.

Men heeft de meeste interesse om te participeren bij een thema dat gaat over woon- en leefomgeving.

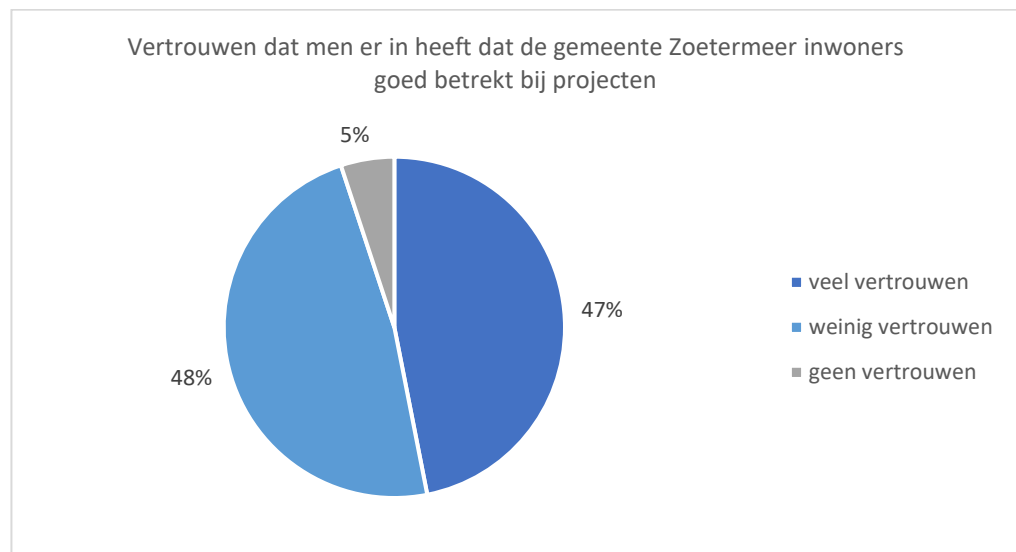
4

VERTROUWEN

4.1 het betrekken bij projecten

Er zijn iets meer respondenten die aangeven er weinig tot geen vertrouwen in te hebben (53%) dat de gemeente Zoetermeer hen goed betreft bij projecten dan respondenten die er veel vertrouwen in hebben (47%).

Grafiek 4. Vertrouwen dat men erin heeft dat de gemeente Zoetermeer inwoners goed betreft bij projecten (n=1537)

Wordt een indeling naar leeftijdsklasse gemaakt dan blijkt dat meer dan de helft van de respondenten van 67 jaar en ouder er veel vertrouwen in heeft dat de gemeente hen goed betreft bij projecten. In de overige leeftijdsklassen heeft meer dan de helft van de respondenten er weinig tot geen vertrouwen in dat de gemeente Zoetermeer dit goed doet.

Tabel 8. Vertrouwen dat men erin heeft dat de gemeente Zoetermeer inwoners goed betreft bij projecten naar leeftijdsklasse.

Leeftijdsklasse	Veel vertrouwen	Weinig vertrouwen	Geen vertrouwen	Totaal
18 t/m 25 jaar	23,1%	76,9%	-	100% (n= 13)
25 t/m 35 jaar	48,6%	46,8%	4,5%	100% (n=111)
35 t/m 45 jaar	42,1%	51,9%	6,0%	100% (n=233)
46 t/m 66 jaar	45,3%	48,8%	5,9%	100% (n=623)
67 jaar en ouder	51,1%	45,1%	3,8%	100% (n=556)
Totaal	46,9%	48,0%	5,0%	100% (n=1536)

In de toelichting aan het einde van het onderzoek heeft een aantal respondenten aangegeven geen antwoord op deze vraag te kunnen invullen omdat er geen neutrale antwoordcategorie bij de antwoorden was ('weet niet' of 'geen mening'). Om toch verder te kunnen met de vragenlijst heeft men een aantal keren ingevuld 'weinig vertrouwen'. Hierdoor is het antwoord 'geen vertrouwen' iets vaker ingevuld dat in werkelijkheid het geval was.

In de lijst met opmerkingen en/of aanvullingen staat ook toegelicht waarom men er wel of juist geen vertrouwen in heeft dat de gemeente de inwoners goed betreft bij projecten. Zie bijlage 1 tabel X5.

Interessant is om te zien of het vertrouwen dat de respondenten in de gemeente hebben dat deze hen goed betreft bij projecten effect heeft op de mate van betrokkenheid.

Uit tabel 9 blijkt dat respondenten die zeggen geen vertrouwen te hebben, relatief vaker aangeven om samen met de gemeente voorgestelde plannen en ontwikkelingen verder vorm te geven (30%). Dat is lager bij respondenten die wel veel vertrouwen zeggen te hebben (12%) en bij respondenten die zeggen weinig vertrouwen te hebben (16%).

Respondenten die veel vertrouwen hebben geven relatief vaker dan respondenten met weinig of geen vertrouwen aan geïnformeerd te willen worden (85%). Meepraten en coproductie scoort bij hen lager.

Tabel 9. Verband tussen de mate van vertrouwen dat men heeft dat de gemeente de inwoners goed betreft bij projecten en hun betrokkenheid bij participatieprojecten

- *Men mocht meer antwoorden geven*

	Veel vertrouwen	Weinig vertrouwen	Geen vertrouwen	Totaal
Ik wil geïnformeerd worden over plannen en ontwikkelingen	84,9%	79,0%	75,6%	81,6%
Ik wil meepraten over plannen en ontwikkelingen (mijn voorkeur inbrengen)	43,1%	47,2%	55,1%	45,7%
Ik wil samen met de gemeente voorgestelde plannen en ontwikkelingen verder vormgeven (coproductie)	11,5%	15,6%	29,5%	14,4%
Ik wil niet betrokken worden bij participatie omdat:	2,9%	2,4%	7,7%	2,9%
Aantal respondenten	721	738	78	1537

5

ACHTERGRONDINFORMATIE

5.1 leeftijd

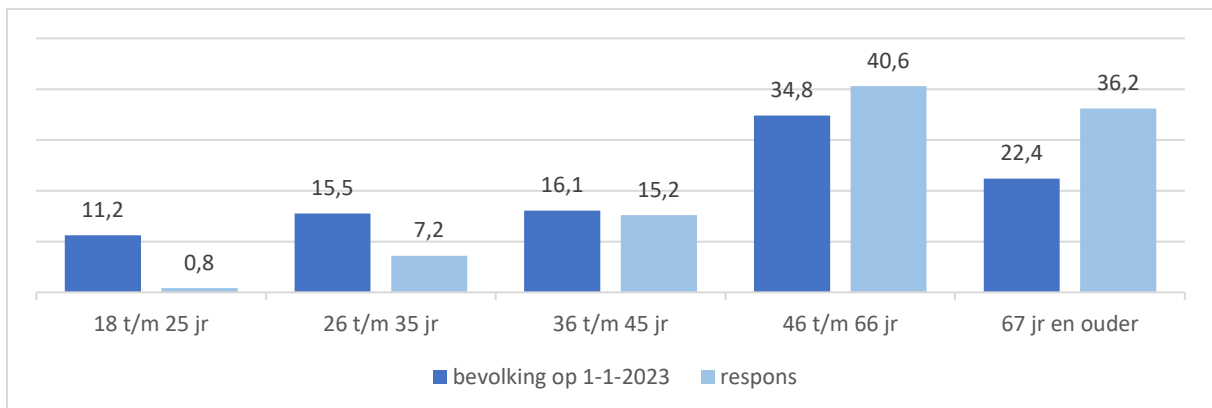
Leeftijd is een kenmerken dat van belang kan zijn bij de interpretatie van de uitkomsten. In de respons van het onderzoek valt 41% van de respondenten in de leeftijdsklasse 46 - 66 jaar. In totaal valt 37% in de leeftijdsklasse 67 jaar en ouder.

De respons is niet gelijk verdeeld met de werkelijke verdeling over de leeftijdsklassen in Zoetermeer op 1-1-2023 van 18 jaar en ouder.

Er zijn relatief veel meer ouderen in de respons dan jongeren. Zo behoort op 1-1-2023 57% van de Zoetermeerse bevolking van 18 jaar of ouder tot de leeftijdsgroep 46 jaar of ouder. In de respons is dat 77%. Onder de 36 jaar is de verdeling respectievelijk 27% (in de bevolking van 18 jaar en ouder) en 8% (in de respons).

Wanneer er een verband tussen een resultaat en de leeftijdsklasse wordt gemaakt, dan is het belangrijk om het resultaat per leeftijdsklasse te bekijken.

Grafiek 6. Leeftijdsverdeling in de leeftijdsgroep van 18 jaar en ouder in de bevolking per 1-1-2023 en in de respons

5.2 wijk/buurt

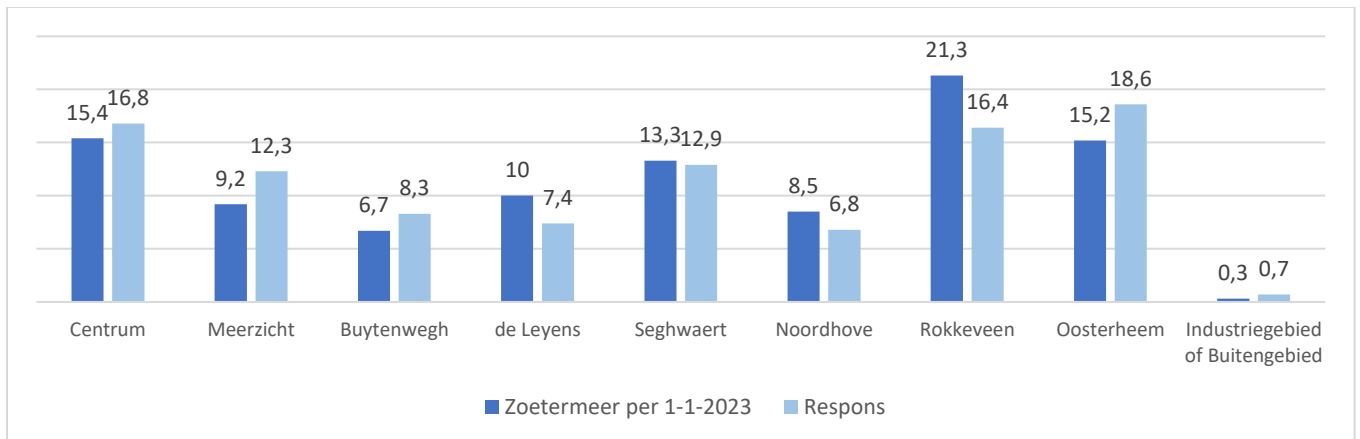
De meeste respondenten uit het onderzoek zijn afkomstig uit Rokkeveen (21%). Daarna uit Centrum (15%), Oosterheem (15%) en Seghwaert (13%).

In Zoetermeer woonden op 1-1-2023 de meeste mensen in Oosterheem (19%). Daarna in Rokkeveen (16%), Centrum (17%) en in Meerzicht 12%.

De respondenten uit Rokkeveen zijn wat oververtegenwoordigd in de respons en respondenten uit Oosterheem en Meerzicht wat ondervertegenwoordigd. In het algemeen vormt de respons een redelijke afspiegeling van de inwoners per wijk/buurt in Zoetermeer.

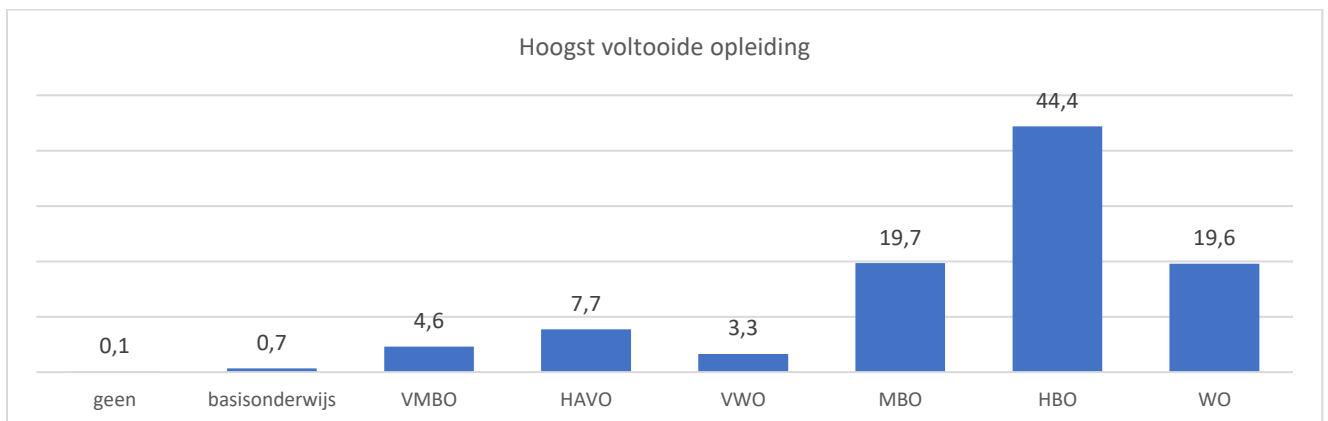
Grafiek 7. Verdeling van de bevolking per 1-1-2023 en in de respons naar wijk/buurt

5.3 opleidingsniveau

De meeste respondenten (64%) uit het onderzoek hebben een opleidingsniveau HBO of hoger.

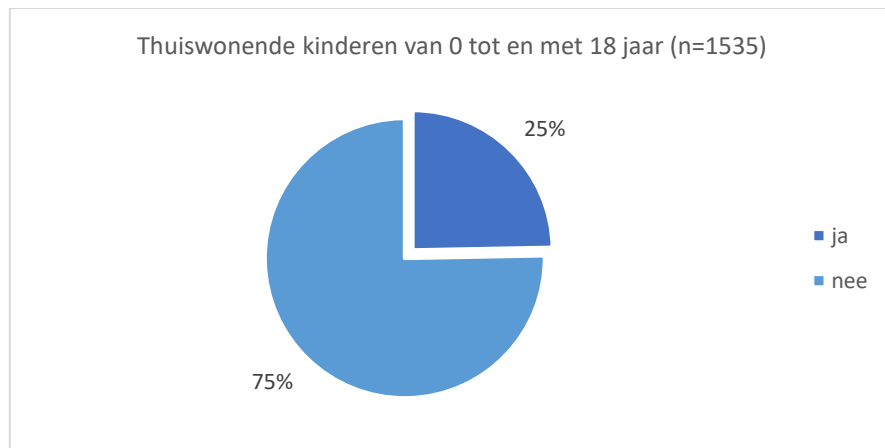
Grafiek 8. Opleidingsniveau respondenten in % van de totale respons (n=1536)

5.4 huishouden

Van de respondenten heeft een kwart (25%) thuiswonende kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 18 jaar.

Grafiek 9. % respondenten dat al of niet thuiswonende kinderen van 0 tot en met 18 jaar heeft

5.5 conclusie achtergrondinformatie

De deelnemers aan dit onderzoek zijn ouder dan de werkelijke verdeling in de bevolking laat zien. Voor een interpretatie van de uitkomsten is het dan ook belangrijk de resultaten waar nodig weer te geven per leeftijdscategorie om zo een goed beeld te krijgen wat de mening van een bepaalde leeftijdsgroep is.

De respons vormt een redelijke afspiegeling van het werkelijke percentage inwoners per buurt/wijk in Zoetermeer.

Ongeveer 25% van de bewoners heeft kinderen.

Het opleidingsniveau van de respondenten is hoog. In totaal heeft 64% een opleiding op HBO of WO afgerond.

6

CONCLUSIES ONDERZOEK

Binnen participatie en communicatie zijn duidelijk overwegende voorkeuren te herleiden. De deelnemers ontvangen het liefste informatie via een brief aan huis. Participeren doen ze het liefst via een enquête. Participeren doen de deelnemers liever vroeg dan laat en ze worden liever vaker dan één keer betrokken. De deelnemers worden graag op de hoogte gehouden maar ook meedenken wordt graag gedaan. Het coproduceren staat op een lager pitje.

Qua presentatie zien de deelnemers bij presentatie van de informatie het liefst een balans in afbeeldingen en tekst met een lichte voorkeur voor afbeeldingen. De informatie dient bij voorkeur van tevoren en in hoofdlijnen gedeeld te worden met de participanten. Het vertrouwen van de deelnemers over het betrekken van inwoners bij projecten is onder de deelnemers is ongeveer gelijk verdeeld naar veel tot weinig of geen vertrouwen met een lichte oververtegenwoordiging van weinig tot geen vertrouwen.

Over de uitkomsten van de groep van 18-25 jaar is niet veel te zeggen. Deze groep is dusdanig klein dat de uitkomsten voor deze groep bij de groep 26 tot en met 35 jaar gevoegd zijn.

BIJLAGE 1. TABELLEN

Tabel X1.   Andere informatiebron via welke men op de hoogte wil worden gehouden van wijzigingen in de openbare ruimte

• App die meldingen geeft zoals voor vergunningen/ via berichtenbox (ipv een brief) wanneer de wijziging zeer belangrijk is	1
• App omgevings alert of email	1
• App van de gemeente toegespitst op situaties die ik zelf opgeef	1
• Belangrijkste is dat de informatie naar mij toe komt	1
• Bericht van gemeente Zoetermeer via mijn overheid	1
• Berichtenbox overheid	1
• Brief aan huis als de voorgenomen wijziging erg 'groot' is	1
• De nieuwsbrief	1
• De OmgevingsAlert app	6
• De website van de gemeente is te complex voor ouderen om daar info te vinden. Paar jaar geleden stond het nog in het streekblad.	1
• De wijkniewsbrief	1
• De wijkvereniging	1
• Digitaal, of website met melding via email (na aanmelding middels de site)	1
• E-mail (paneladres) / mailinglist	228
• E-mail net als bij intekenen nieuwsbrief	1
• E-mail nieuwsbrief over de wijk	1
• E-mail of brief over compleet nieuwe onderwerpen, ontwikkelingen over bestaande onderwerpen ook via www.zoetermeer.nl.	1
• E-mail of mijn overheid	1
• E-mail, en dan met verwijzing naar nieuwe informatie op de website van de gemeente Zoetermeer	1
• E-mailniewsbrief waarop ik mezelf inschrijf	1
• Een app	1
• Een notificatie via mijnoverheid.nl	1
• Een persoonlijke mail	1
• Email (niewsbrief?)	1
• Email newsletter	1
• Email of whatsapp	1
• Email, zoals ook de kennisgeving via overheid.nl	1
• Email/ berichtenbox	2
• Facebook. Ik woon nu in Den Haag in een verzorgingstehuis whz haaglanden voor elkaar	1
• Het toesturen van een mail b.v. via de wijkniewsbrieven.	1
• Ik kijk niet altijd op de gemeentelijke websites en een huis/aan/huisblad wordt lang niet altijd bezorgd.	1
• In de buurt kan via nieuwsbrief en sosale , straat radius 200mtr per brief.	1
• Mail / nieuwsbrief	1
• Mail nieuwsbrief of via een app	1

• Mailinglist e-mail en/of groep in Whatsapp	1
• Mijn.overheid.nl	3
• Mijnoverheid.nl postvak in	1
• Nieuwsbrief in de e-mail	3
• Nieuwsbrief van de gemeente	1
• Nieuwsbrief van de gemeente via e-mail	2
• Nieuwsbrief Zoetermeer	1
• Of via een e-mail. Maar zelf actief op zoek naar de informatie gaan werkt niet.	1
• Op eigen pc	1
• Overheid berichten inbox	1
• Per mail, maar dan liefst niet elke week een brief met allerlei nieuws waar je niet op zit te wachten. Dan echt alleen de belangrijke en noodzakelijke dingen.	1
• Pushbericht via een gemeente-app	1
• Sms	1
• Streekblad	1
• Streekblad nu minimaal 5 weken niet ontvangen, dus zinloze info bron	1
• Vergunningenapp	1
• Via buitenreclame	1
• Via de berichtenbox	1
• Via de nieuwsbrief	2
• Via e-mail nadat je bent aangemeld op een lijst	1
• Via e-mail of een andere digitale berichtenservice waar vanuit de gemeente actief informatie met bewoners wordt gedeeld (app groep etc.). Een prikbord op sociale media zou wat mij betreft een minder goede optie zijn omdat je er dan net maar op moet kijken.	1
• Via e-mail verwijzing naar de wijkwebsite bij ontwikkelingen	1
• Via een app waarbij je notificatie krijgt, bijv. omgevingsalert	1
• Via een app zoals omgevingsalert.nl waarin ik kan aangeven over welk gebied ik op de hoogte wil worden gehouden	1
• Via een app. Wellicht kan het toegevoegd worden aan de melding app?	1
• Via een brief als t bij mij in de buurt is en anders in het huis aan huis blad	1
• Via email of een "Berichtje"	1
• Via mail met een linkje naar de website	1
• Via mail met link naar digitale omgeving met meer inhoudelijke toelichting	1
• Via mijn Zoetermeer met mogelijkheid om meldingen/email aan te zetten.	1
• Via pushberichten, evt. Via sociale media, maar wel zo dat je berichten KRIJGT die relevant zijn, en er niet zelf dagelijks naar moet zoeken.	1
• Voorkeur online waarbij je je lid kan maken om info via e-mail te ontvangen	1

Tabel X2. Wijze waarop men informatie over wijzigingen in de openbare ruimte wil ontvangen naar leeftijdsklasse

Genoemde wijze:	18 t/m 25 jaar	26 t/m 35 jaar	36 t/m 45 jaar	46 t/m 66 jaar	67 jaar en ouder	Totaal
Via een brief aan huis	84,6%	78,4%	78,1%	72,7%	66,4%	71,5%
Via een huis-aan-huis blad	7,7%	15,3%	20,2%	31,9%	39,5%	31,4%
Via www.zoetermeer.nl, de website van de gemeente Zoetermeer	69,2%	26,1%	23,2%	18,5%	21,6%	21,1%
Via de sociale mediakanalen van de gemeente Zoetermeer	61,5%	25,2%	21,9%	20,1%	9,0%	17,2%
Via een projectinformatiebord op locatie	30,8%	27,0%	23,2%	14,0%	7,0%	13,7%
Via een wijkwebsite	15,4%	9,0%	8,6%	9,8%	13,1%	10,8%
Via een andere informatiebron, namelijk: . .	7,7%	26,1%	25,8%	20,4%	13,8%	18,8%
Ik wil geen informatie ontvangen over wijzigingen in de openbare ruimte	-	-	0,4%	-	1,3%	0,7%
Totaal aantal respondenten:	n=11	n=111	n=233	n=623	n=556	n=1536

Tabel X3. Wijze waarop men informatie over wijzigingen in de openbare ruimte wil ontvangen naar opleidingsniveau (hoogst voltooide opleiding)

Genoemde wijze:	VMBO	HAVO	VWO	MBO	HBO	WO
Via een brief aan huis	67,1%	71,2%	66,7%	69,2%	71,1%	78,1%
Via www.zoetermeer.nl, de website van de gemeente Zoetermeer	18,6%	20,3%	31,4%	20,5%	20,4%	23,6%
Via een wijkwebsite	11,4%	15,3%	15,7%	8,9%	10,3%	11,0%
Via de sociale mediakanalen van de gemeente Zoetermeer	14,3%	22,0%	15,7%	13,9%	17,0%	19,3%
Via een huis-aan-huis blad	37,1%	35,6%	23,5%	27,5%	31,4%	33,6%
Via een projectinformatiebord op locatie	8,6%	11,0%	13,7%	9,6%	14,2%	20,6%
Via een andere informatiebron, namelijk: . .	10,0%	9,3%	17,6%	18,9%	20,4%	22,9%
Ik wil geen informatie ontvangen over wijzigingen in de openbare ruimte	2,9%	1,7%	2,0%	0,3%	0,1%	0,0%
Totaal aantal respondenten:	n=70	n=118	n=51	n=302	n=682	n=301

Tabel X4. Genoemde reden om niet betrokken te willen worden bij veranderingen in de openbare ruimte in de directe woonomgeving

	Aantal keren genoemd
<ul style="list-style-type: none"> De straat wordt nu heringericht en wij hebben geen info gehad!! Wij hebben geen inspraak gehad en ideeën van bewoners zijn al helemaal niet gehoord! 	1
<ul style="list-style-type: none"> Er wordt toch niet geluisterd naar de inwoners. 	1
<ul style="list-style-type: none"> Geen behoefte. 	1
<ul style="list-style-type: none"> Geen tijd. 	1
<ul style="list-style-type: none"> Ik acht mijzelf niet in staat actief deel te nemen aan veranderingsprojecten van wat dan ook. Ik vind het wel belangrijk op de hoogte te blijven en daarom lees ik het Streekblad en de nieuwsbrief van onze wijk. 	1
<ul style="list-style-type: none"> Ik daar geen tijd voor en geen zin in heb. 	1
<ul style="list-style-type: none"> Ik ervan uitga dat er binnen de gemeente slimme mensen zijn die goed nadenken. Ik geef mijn vertrouwen. 	1
<ul style="list-style-type: none"> Ik ervanuit ga dat de vakkundige medewerkers bij de gemeente de belangen juist af kunnen wegen. 	1

- Ik geïnteresseerd ben en wil bijdragen aan de verdere vormgeving van wijk en stad. 1
- Ik heb er op dit moment geen tijd voor. Ik ben al meer dan 10 jaar met pensioen maar met een drukke agenda. Ik zou willen dat er meer jongeren interesse zouden tonen. 1
- Ik heb onlangs een vraag gesteld aan de gemeente over het aanbrengen van een nummerbordje dat door hangjongeren is gesloopt, maar ik word afgescheept met een onduidelijk antwoord. Na het verder vragen heb ik nog steeds geen antwoord gekregen. Dus meepraten heeft mijns inziens geen zin. 1
- Ik niet met alles op de hoogte ben en me er ook niet echt in verdiep. 1
- Ik wil wel geïnformeerd worden, maar meedoen is me niet goed bevallen. De gemeente luistert alleen maar naar de luidste schreeuwers en negeert stillere (redelijkere!) stemmen. 1
- Laat ik over aan de jongeren. 1
- Leeftijd. 1
- Maar wel voordat erover beslist is. 1
- Mijn gezondheid en leeftijd. 1
- Niet nodig. 1
- Omdat daar mijn interventies niet liggen en door een handicap is het te vermoeiend. 1
- Optie 2 en 3 is een nobel streven maar dat leidt nergens toe. Het is nog altijd zo dat degene die betaalt, bepaalt. 1
- Te laat voor mij gezien de leeftijd van mij. 1
- Te oud om me daar nog druk over te maken. Woon prima en binnen ons hoekje 6 woningen helpen we elkaar jong en oud. 1
- Te vage vraag: mijn niveau van participatie is afhankelijk van de aard van de ontwikkeling. Er is geen algemene behoefte. 1
- Té veel meningen ! 1
- Wij gaan naar het Oosten verhuizen 1
- Zinloos 1

Tabel X5. Opmerkingen of aanvullingen heeft over het onderwerp participatie

- 1. Wat is Doemee.nl? Een digitaal overleg project???
- 2. Informeren en meedoen in meepraten en ontwikkelen is vooral belangrijk in hoeverre de voorgestelde plannen ingrijpend zijn. Een verplaatsing van een bankje is niet zo spannend, de aanleg van een sportplein wel. Of het kappen van bomen.
- Aantal meldingen per brief kan anno 2023 best teruggebracht worden.
- Afvalstromen verwerking/inzameling.
- Alleen bij zaken die echt in mijn directe leefomgeving zijn - anders wordt zoiets veel te ingewikkeld/langdradig. Uiteindelijk kiezen we via verkiezingen onze vertegenwoordiging bij de gemeente, laat jullie dan ook (het grootste deel) besluiten. Prettig vond ik bijv. de keuze uit opties voor de nieuwe speeltuin/beplanting (meren buurt Oosterheem).
- Als een onderwerp wordt behandeld dan graag snel en op korte termijn een snelle reactie op ingezonden stukken.
- Als Zoetermeerse ondernemer wil ik graag op de hoogte zijn wat er in de stad gebeurt.
- Ik ben benieuwd hoe het gaat met de bouwplannen Sniep en Snowworld. Voorstandster, bouw moet doorgaan

- Ik ben heel benieuwd wat er met de uitkomst wordt gedaan.
- Benader actief bewonersorganisaties, de wijkregisseur kent de wijk en de organisaties die in de wijk actief zijn.
- Bereikbaarheid Oosterheem, te weinig toegang . Vanaf de H-structuur maar 2 toegangen Maximaplein en Opticaweg. Richting Boskoop, Benthuisen en N11 is een drama. Vanaf Opticaweg richting James Moorelaan is een racebaan. Vooral na de Rotonde bij DSO is het gasgeven.
- Betrek zoveel mogelijk mensen op verschillende niveaus voor een zo goed mogelijk klankbord.
- Bij de vraag 'hoeveel vertrouwen heeft u erin dat de gemeente inwoners betreft bij projecten' heb ik weinig ingevuld. Liever had ik ingevuld 'weet ik niet' want ik heb hier geen ervaring mee, daarom kan ik geen goed antwoord geven op deze vraag. Verder vind ik het een goed initiatief om bewoners te betrekken bij projecten, zowel grote als kleine projecten. Ik zou voornamelijk geïnteresseerd zijn in projecten die in mijn directe woonomgeving plaatsvinden, dus in mijn wijk of woonblok en nabije omgeving.
- Bij de vraag of wij kinderen hebben jonger dan 18, zou ik ook betrekken of we kleinkinderen hebben jonger dan 18. Grootouders hebben tegenwoordig vaak een oppasfunctie en de kinderen kunnen daarbij ook bij hen thuis zijn, waardoor zaken als speelruimtes, veiligheid en bereikbaarheid een rol kunnen spelen.
- Bij de vraag: hoeveel vertrouwen heeft u mis ik de optie: ik weet het niet (Dat zou mijn antwoord zijn).
- Bij een aantal mogelijke antwoorden mis ik de mogelijkheid om het antwoord te nuanceren.
- Bij een eerder project hadden we 1 week om te reageren. Dat is wel erg kort. Zeker als je ook een baan en een gezin hebt en ook nog mantelzorger bent.
- Bij vraag over vertrouwen niet veel of weinig, ingevuld weinig, omdat ik denk dat er wel wat mee gedaan wordt. Bij vraag over ontvangen informatie had ik liever beide antwoordmogelijkheden ingevuld.
- Dat de gemeente meer luisterde naar de inwoners.
- Dat ik heb ingevuld “weinig vertrouwen” komt door ervaring in het verleden na spreektijd bij een Gemeenteraadsvergadering.
- Dat men al jaren brult over participatie, maar in de praktijk geen zak van terecht komt. Ik wijt dit aan hautaine politici en eigenwijze zelfingenomen ambtenaren. Het gros beseft niet wat het inhoudt als ze de eed afleggen. Dienstbaarheid aan het volk. Punt!
- De evenementen op het marktplein zijn niet meer geschikt voor de buurt. In het verleden waren ze nog acceptabel, maar tegenwoordig is het alleen maar lawaai voor de jeugd. Dat is problematisch in een wijk waar de gemiddelde leeftijd 60+ is. Nu staan er weer 24 pispakken klaar onder mijn balkon. Dat is niet een mooi gezicht.
- De gegeven antwoorden zullen vaak verschillen per onderwerp/project. Je wilt op hoofdlijnen geïnformeerd zijn en op basis daarvan beslissen of je details wilt bekijken, wilt participeren en in welke vorm. In mijn optiek zouden bewoners op de site onder mijnzoetermeer hun individuele belangstelling moeten kunnen onderhouden. Dat kan dan bepalen waarover je e-mails ontvangt en wordt uitgenodigd voor participatie.
- De gemeente gaat te ver met betrekken van inwoners bij alle besluiten. Hierdoor lopen projecten onnodig lang door of kunnen überhaupt starten. Neem de entree als voorbeeld.
- De gemeente zou betere screening moeten doen in het huisvesten. Ik zie met de dag wanneer er een bewoner eruit gaat een probleemgeval erin komt en dat veroorzaakt problemen die het met zich meebrengt de wijk in.
- De inwoners van Zoetermeer klagen al jaren over het verdwijnen van zwembad Het Keerpunt. Het zwembad moest verdwijnen voor Dutch Waterdreams. Wat een nooit een succes is geworden. Hebben de inwoners inspraak over wat er nu voor in de plaats moet komen? Nooit is er geïnformeerd waar de inwoners zouden willen!

- De mate van participatie is afhankelijk van hoe ingrijpend de opgave is op de inrichting en functioneren van de openbare ruimte. Inventariseer daarom in de initiatieffase waar bewoners behoefte aan hebben.
- De nieuwsbrieven meer bekendheid geven. (bijv. in huis-aan-huis blad (Streekblad)).
- De plannen voor hoogbouw DGW voor hoogbouw in de landenbuurt is een voorbeeld hoe het niet moet.
- De vertrouwensvraag: foute indeling antwoordcategorieën, weinig vertrouwen is geen midden score.
- De vraag over het vertrouwen in de gemeente is suggestief. Bij sommige onderwerpen, zoals OZB, weinig vertrouwen en bij andere onderwerpen wel vertrouwen.
- Denk ook eens aan het instellen van een burger(be)raad. Hier zijn in binnen- en buitenland goede resultaten mee behaald.
- Directe communicatie met burgers werkt het beste: dus niet ergens publiceren of op een sociaal mediakanaal. Mensen worden overspoeld met digitale berichten/ sociale media. Dus gerichte en directe communicatie zorgt voor de beste respons. Mensen willen best meedenken; mits de tijdsinvestering te overzien is.
- Diverse vragen in deze enquête zijn slecht te beantwoorden, omdat de reikwijdte niet duidelijk is. Wat houdt bijvoorbeeld 'op hoofdlijnen' of ' op detailniveau' precies in? Hoe algemeen of gedetailleerd wordt er bedoeld?
- Een voorbeeld is de voorgenomen verslechtering van het OV in Noordhove, terwijl de wijk al het slechtst bedeed is van heel Zoetermeer (straks nog maar eens per half uur een bus). Moest ik in de krant lezen.
- Eerder contact gemeente bij uitvoering project niet positief : dat regelen wij wel.
- Eind van het jaar verhuis ik naar Palenstein.
- Enorme parkeerproblemen bij restaurant op de Zonneberg. Laat dat restaurant in zijn eigen behoefte voorzien voor parkeren en telkens weer de hele wijk blokkeren voor de mensen die er wonen. In dit stukje wonen ook nog eens redelijk wat oudere mensen, soms minder goed ter been, daarnaast is het zo wie zo krap met parkeren daar veel huishoudens meerdere auto's hebben.
- Er is te weinig zichtbare aandacht voor ouderen in de wijk.
- Er moeten initiatieven komen zodat kinderen en jongeren meer buiten gaan spelen /sporten. Dit gebeurt bijna niet meer. Hierin zou ik me graag voor willen inzetten. We hebben in Zoetermeer niet veel goeie sportplekken.
- Er wordt weinig rekening gehouden met ouderen . Dat is jammer. vragen meer aandacht...
- Er zou eindelijk wel eens wat mogen veranderen in de overlast die geregeld is gemeld aan zowel DGW als de gemeente
- Flexibiliteit in verkoop van snippergroen aan bewoners zodat leefomgeving netjes wordt onderhouden.
- Gemeente Zoetermeer inspanningen om betrokkenheid te verhogen is goed, ik heb geen vertrouwen in de bereidheid van de inwoners om mee te werken.
- Gemeentelijke website meer toegankelijk wat betreft specifieke onderwerpen.
- Goed initiatief.
- Graag een (onbemand/ goedkoop) tankstation in wijkomgeving Oosterheem.
- Graag meer informatie over voortgang Oosterheem skatebaan. Er wordt totaal niet gecommuniceerd.
- Graag meer participatie! Ik heb dit zo gemist in de afgelopen jaren. En als ik een opmerking of vraag had aan de gemeente bleef het vaak oorverdovend stil.
- Heb er al eens aan meegedaan, echter geen terugkoppeling en met de aangegeven opties is niets gedaan.
- Heb het druk met het gezin, nu weinig tijd voor participeren.
- Heb indruk dat veelal ambtenaren plannen al klaar hebben voor er met burgers overlegd wordt. Dan stuiten mogelijke aanpassingen enkel op bezwaren.

- Het college, met name die mensen, dus echt de wethouder, staan -van nature- op verre afstand van de burgers. Kijk maar; het moet ze allemaal verteld worden. En als je als wethouder 8.500 bezwaarschriften ontvangt uit de aanslag WOZ-belasting. Dan doe je het glad verkeerd.
- Het gaat niet alleen om leuke bijeenkomsten organiseren, maar vooral om de vraag hoe omgegaan wordt met alle input. Als je mensen vraagt te participeren, terwijl je er niets mee gaat doen, dan is het voor de schijn. (En dat beeld heeft de gemeente wel een beetje tegen zich dat er niet geluisterd wordt naar inwoners en het vooral op het gemeentehuis uitgedacht wordt).;
- Het is belangrijk de bewoners te betrekken bij veranderingen.
- Het is onmogelijk om iedereen te betrekken bij ontwikkelingen in een wijk. Ik vind het wel belangrijk dat iedereen in een wijk zoveel mogelijk wordt geïnformeerd over ontwikkelingen die alle bewoners aangaan zoals bereikbaarheid en veiligheid binnen de wijk. Ik word graag persoonlijk geïnformeerd over ontwikkelingen in mijn directe woonomgeving.
- Het is qua participatie vooral belangrijk wat iedere individuele bewoner triggert. En het triggert mij persoonlijk als het me raakt. Dan wil ik invloed hebben. Dat is dus alleen vast te stellen door op hoofdlijnen eerst ideeën te delen om daarna op meer detail elkaar te vinden.
- Het is van groot belang dat de gemeente bij participatieprocessen (en ook in het algemeen) de informatie tijdig verstrekt en niet op het laatste moment. Verder is mijn indruk dat bij de gemeentezaken vaak zodanig worden voorgekookt dat participatie weinig zin meer kan hebben. Participatie wordt dan acceptatie. Ergo: de gemeente zal ook in het voorbereidingsproces goed en serieus rekening moeten houden met de opvattingen van burgers.
- Het lijkt me belangrijk dat de gemeente zich gedraagt als een betrouwbare partner en minder juridische steekspelletjes speelt.
- Het proces van inspraak is ook belangrijk; hoe zwaar weegt de stem van participanten? Gaat het via "meeste stemmen gelden"? Wordt er dan in dat geval geen rekening gehouden met bijzondere situaties (nooit in de meerderheid natuurlijk) ... Voorkeur is methode van "Deep Democracy": wel meeste stemmen gelden, maar er wordt wel gekeken (en rekening gehouden) naar behoefte van andersdenkenden (die hebben daar vaak een goede reden voor).
- Het project Entree ligt nu al geruime tijd stil. Inhoudelijk hoor je er niks meer over. Bijvoorbeeld: wat is er aan de hand met gestripte Terra Nova gebouw? Wildste verhalen doen nu de ronde. Gemeente zou meer info kunnen verstrekken op de website (vrijwel alle bewoners hebben toegang tot internet en anders geven ze het - de juiste informatie/geen geruchten - aan anderen door).
- Het verleden heeft geleerd dat bewonersparticipatie professioneel wordt georganiseerd als afleidingsmanoeuvre. Voorbeeld. Kwestie is de bouw van een immense Outletmall vlak bij je huis. Gemeente laat je dan "participeren" door te praten over de veiligheid van oversteekplaatsen. Vervolgens wordt dit de participatie genoemd.
- Huis-aan-huis brieven is niet meer van deze tijd. Digitaal is kostenbesparend.
- Ieder initiatief in de goede richting is uiterst waardevol. Het gaat immers de inwoners van Zoetermeer baan ! Een cursus goed luisteren is aan dit gemeentebestuur wel besteed.
- Ik ben betrokken geweest bij de (her)ontwikkeling van het Wilhelminapark. Dat vind ik een goed voorbeeld hoe bewoners betrokken kunnen zijn. Je kon feedback geven op een visie, eigen ideeën inbrengen en er was terugkoppelen over de antwoorden.

- Ik ben jaren geleden aanwezig geweest bij bewonersavonden voor inspraak bij de aanleg van parkeerplaatsen in onze buurt (Rosweide). Verschillende avonden bijgewoond en voorstellen gedaan. Uiteindelijk heeft de gemeente er niets mee gedaan en gewoon het al van tevoren uitgewerkte plan uitgevoerd. Weinig vertrouwen meer in participatie.
- Ik ben secretaris van een Vve. Ik vind het van belang dat deze en soortgelijke bewoners/huurders verenigingen/organisaties meer direct bij planvorming (in hun omgeving) worden betrokken.
- Ik denk dat de wil om te participeren (niet alleen bij mij) en de behoefte aan informatie grotendeels afhangt van nabijheid van de openbare ruimte en het persoonlijk belang. Ik kan dit niet kwijt in de enquête. Ik denk bv aan het verschil tussen het plaatsen van een speelwerktuig op 500 m afstand en het rooien van bomen op 50 m afstand of het neerzetten van een appartementencomplex op de hoek van de straat!
- Ik denk dat omtrent belangrijke projecten in de gemeenteraad al een besluit genomen is en dat daarna belanghebbenden, zoals bewoners/omwonenden, ingelicht worden.
- Ik geef aan dat ik weinig vertrouwen heb omdat er geen andere keuze is. Liever zou ik neutraal stemmen omdat ik niet op de hoogte ben of de inwoners betrokken worden bij projecten.
- Ik heb de gemeente 3 keer per mail een vraag gesteld over de aantasting van het oorspronkelijke ontwerp van onze wijk en over het bomenbeleid. Geen antwoord op mogen ontvangen. Mijn vraag aan de Zoetermeerse Rekenkamer over het verpatsen van een zwembad en het vervolgens laten bouwen van een nieuw zwembad werd wel keurig beantwoord.
- Ik heb een paar keer bij de gemeente een knelpunt in parkeren aangegeven, waar ontkennend op is geantwoord. En: er wordt nu een plan uitgevoerd, wijzigingen zijn voor de komende jaren niet meer mogelijk. Kort daarna zijn iets verderop in de straat wel aanpassingen gedaan. Voor mij onverwacht en met iets verder doorzetten van de wijziging was het knelpunt bij mij in de straat opgelost.
- Ik heb er wel vertrouwen in dat de gemeente de inwoners om input vraagt, maar te vaak zie ik dat de uiteindelijke beslissing alleen op basis van kosten wordt gemaakt (behalve bij verkeersveiligheid hoop ik).
- Ik heb geen hoge pet op van bewonersparticipatie door gemeente. Het veel geblaat en weinig wol.
- Ik heb geen positieve ervaring met het participatieproces van de gemeente Zoetermeer. Daarnaast is mijn ervaring met de afdeling klachtenbehandeling ook niet erg positief. Ik heb de indruk dat men de burgers al snel (te) kritisch vindt wat ik opmaak uit de soms erg botte antwoorden.
- Ik heb intensief via Doemee geantwoord op de verkeerssituatie en ik herkende mijn opmerkingen niet in de rapportage. 😞
- Ik heb tweemaal een reëel voorstel gedaan die direct werden afgewezen.
- Ik heb vaak het gevoel, dat de gemeente hun inwoners betreft bij beslissingen, en dan toch hun eigen ideeën uitvoert.
- Ik hoop ook dat er geluisterd wordt.
- Ik kan niet naar bijeenkomsten komen maar wil wel geïnformeerd worden.
- Ik merkte bij een recente bewonersbijeenkomst dat veel bewoners niet of pas heel laat op de hoogte raken van plannen. Aankondiging in een Streekblad is geloof ik de juiste weg, maar in de praktijk lezen maar weinig mensen dat. Het is m.i. naïef om te denken dat iedereen dat bijhoudt. Mensen meer rechtstreeks benaderen lijkt me effectiever. En het is van belang om direct duidelijk aan te geven welke beïnvloedingsmogelijkheden er zijn. Anders denken mensen dat ze heel veel inspraak hebben terwijl het eigenlijk alleen maar om details gaat.
- Ik mis de vraag of de respondent ervaring en kennis heeft over specifieke onderwerpen waarover de participatie van toepassing is.

- Ik schrijf vertrouwen in gemeente die luistert. Maar ben van mening dat dat minder is dan een aantal jaren geleden heb veel gewerkt met de gemeente voornamelijk oranje feesten georganiseerd en waar zijn die tegenwoordig zo jammer.
- Ik verbaas me al jaren over het slechte onderhoud van een stukje gemeenteland vlak voor mijn huis. Van der Spek krijgt het maar niet voor elkaar om dat kleine stukje groen mooi bij te houden. Er is bijv. een wilg in dat groen gegroeid die al lang had moeten worden verwijderd. Ik heb over die groenvoorziening contact gehad met de gemeente, maar het onderhoud blijft prutswork.
- Ik vind dat de gemeente erg slecht luistert naar burgers. Het lijkt alsof de gemeente moeite doet om naar burgers te luisteren en hen te betrekken. Maar als puntje bij paaltje komt dan doet de gemeente precies wat ze al van plan was. Daarnaast is de communicatie ver beneden de maat.
- Ik vind dat de mening van bewoners veel te vaak niet meetelt in beslissingen van de gemeente of het bestuursorgaan daarvan
- Ik vind dat er erg weinig betaalbare woningen voor jongeren (20+) zijn. Inschrijfduur is erg lang en als er iets gebouwd wordt, zijn de woningen al verhuurd dat het bekend gemaakt wordt in de media zodat inschrijven niet meer kan.
- Ik vind de communicatie minder goed geworden m.b.t. participatie. Voorbeeld meldingen of mails worden niet meer inhoudelijk beantwoord. Bijvoorbeeld schaden aan buitenruimte of speeltuinen. Maar ook m.b.t. wijk aan zet budget geen mail of schriftelijke bevestiging terug, ook niet na herhaaldelijk mailen en bellen (15079) Adoptiegroen. Hebben we 12 jaar lang verzorgd maar door de droge zomers was de fut eruit. Was niks meer mogelijk qua budget of wat nieuws planten. Nu wordt het weer een stuk gras. Voelt als een terugtrekkende/minder betrokken overheid. Wijkpost e-mailen. Ik probeerde dit van de week m.b.t. wijk aan zet budget maar email doet het niet meer.
- Ik vind het fijn om gehoord en gezien te worden!
- Ik voel mij niet prettig in Meerzicht het verpaupert ontzettend.
- Ik wil alleen participeren als ik het idee van de gemeente terugkrijg dat er ook daadwerkelijk iets met de participatierondes wordt gedaan. Te vaak krijg ik het idee dat er niets mee wordt gedaan.
- Ik wil de informatie schriftelijk en niet digitaal.
- Ik wil meedoen omdat het me al te vaak overkomt dat iets er onaangekondigd iets gebeurt in de openbare ruimte dat mij persoonlijk raakt.
- Ik zie in het algemeen (niet alleen in Zoetermeer) 1. Dat er niets steeds de juiste prioriteiten worden gesteld bij projecten en 2. Dat ALTIJD de kosten te laag worden ingeschat.
- Ik zou me graag inspannen om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren.
- In deze tijd belangrijk dat niet gesegmenteerd wordt gekeken naar deeloplossingen. Eerst verzamelen van alle relevante doelen, aspecten, info, inzichten en wensen. 2) Komen tot programma van eisen. 3) Oplossscenario's presenteren en bespreken. Niet in een laat stadium inwoners betrekken en de indruk geven dat ze inbreng hebben terwijl dat dan niet zo is. In zo'n situatie haak ik snel af anders werk je mee aan de suggestie dat er inspraak is. Ladderbesluit ter discussie stellen. Onzin om al het groen, de longen, in een stad vol te bouwen en dan weer dure groengebieden buiten de stad aanleggen voor 23 - 37 miljard. (Zie vakblad voor ruimtelijke ordening juli augustus). Stedelijke ontwikkeling dient voor de lange termijn evenwichtig te gebeuren tussen woningbouw, infrastructuur, OV, groen en voorziening. Niet iedereen opsluiten in een flat waardoor bij de eerste zonnestraal iedereen de auto pakt en naar buiten trekt. Vraagt veel meer ruimte en kosten. Zie lessen Bijlmer. Bouwen in de buitengebieden onontkoombaar. Pak dat gelijk op voordat we huidige stedelijke voorzieningen die met veel inzicht zijn opgezet verder kapot maken.

- In het verleden meegedaan met een participatietraject, waarbij het gevoel is ontstaan dat het voor de vorm was en er uiteindelijk niet geluisterd werd. Bij een succesvol participatie traject hebben burgers het gevoel dat er geluisterd is, ook als de gemeente uiteindelijk iets anders kiest dan waar de burgers voor zouden kiezen.
- In het verleden vaker bij bijeenkomsten geweest maar er wordt echt heel weinig tot niets gedaan met de input van bewoners.
- Is er een rol voor buurtinitiatieven?
- Is er geen ander woord voor participatie? Het klinkt niet spontaan meer.
- Je kunt nooit iedereen tevredenstellen; maar inwoners meenemen in de afwegingen helpt al een hele hoop.
- Keuze voor info op hoofdlijnen of detailniveau hangt af van locatie en onderwerp. Bij grote invloed op leefbaarheid omgeving meer behoefte aan detailniveau.
- Langs Heemkade wordt nog steeds...heel hard gereden met scooters terwijl dit verboden is. Echt waardeloos en zeer gevaarlijk
- M.b.t. op welke wijze ik graag informatie ontvang heb ik nu aangegeven dat op hoofdlijnen volstaat. Echter in sommige gevallen zou het kunnen zijn dat ik behoefte heb aan meer gedetailleerde informatie, met name als het gaat om groen- en natuurlijk ontwikkelingen in de buurt.
- Maak eens vaart / actie van de bouw voor het Zwembad in Zoetermeer. Te gek voor woorden.
- Maak niet dezelfde fouten als andere gemeentes doen met windmolens, asielzoekers etc. etc. Al besluiten nemen zonder dat je daar democratisch toestemming voor hebt gekregen. Dit zorgt ervoor dat er nog minder vertrouwen is onze schijn democratie gerund door de topambtenaren.
- Maak presentaties waar bewoners formatief op kunnen reageren. Steek energie in de presentatie / onderzoek van dat soort dingen. Net als bij oriëntatie game museum, daar zat een goed bureau bovenop en werden de juiste vragen gesteld
- Meedenken/praten over groenvoorziening en aanplant en inrichting in de wijk/straat.
- Meer bouwprojecten voor ouderen.
- Meer grotere appartementen voor ouderen, anders blijven we in een veel te grote eengezinswoning zitten.
- Meer info via websites en ook kunnen participeren via videoconference.
- Met goede, tijdige, communicatie staat of valt het vertrouwen in (lokale) overheid.
- Met mijn antwoord 'weinig vertrouwen' bedoel ik dat de gemeente de burgers op zich wel betreft bij ontwikkelingen, maar dat ik er eerlijk gezegd weinig vertrouwen in heb dat de gemeente er echt naar luistert. Voor zover je dat ook altijd echt moet willen want burgers kennen niet alle achtergronden die de gemeente wel kan en moet meenemen bij hun overwegingen. Om een voorbeeld te noemen, ik heb in De Leyens gewoon en je kon als bewoner op een gegeven moment aangeven of de woontoren die op de plaats van De Sniep komt, hoog of laag moet zijn. Als bewoner zat ik helemaal niet op woningen daar te wachten, dus ik heb 'laag' aangegeven. Maar de gemeente wil vast 'hoog', dus is mijn verwachting dat de gemeente dan ook gewoon 'hoog' gaat doen.
- Mijn antwoorden gelden vooral projecten in Buytenwegh, in de buurt van onze woning.
- Mijn interesse gaat vooral naar woningbouw uit als lid van VAC Zoetermeer, vrijwillige adviescommissie voor woningbouw en woonomgeving.
- Mijn voornaamste voorkeur is aan het begin van een project digitaal informatie geven op hoofdlijnen. Dan als geïnteresseerd feedback indienen via online portaal.
- Momenteel is het thuis nog druk met 3 jonge kinderen, en zal mijn inbreng beperkter zijn dan ik zou wensen.
- Niet generaliseren! Vragen naar de hoogst genoten opleiding is een heel vreemde vraag als je wilt deelnemen in de maatschappij/samenleving.

- Niet te veel overdrijven; overal kan je altijd over discussiëren alleen levert dat hoge kosten tegen een zeer beperkt resultaat.
- Niets dan de banken terugzetten op het Dobbe eiland . Ze voldoen enorm als ontmoetingsplek voor jongeren.
- Nu leeft er bij mij en mensen die ik ken het gevoel dat de gemeente zich weinig aantrekt van zaken/problemen die leven onder burgers, dat moet veranderen!
- Onderhoud park.
- Onderhoud straat Kid Oryrode lijkt soms vergeten gebied.
- Onze kleinkinderen logeren hier vaak en willen graag skateboarden en veilig fietsen in de buurt. Ons woonerf is, net als het geasfalteerde deel van de Hitchcockstrook, een racebaan geworden. We wonen dicht bij het park. Vroeger werden er wel eens delen ingezaaid met wilde bloemen, een feest voor bijen en vlinders. Dat moet elk jaar gebeuren. Participatie rondom de klimaatverandering MOET beter!
- Ook tussentijdse beslissingen communiceren en niet selectief zo van, dit mag wel en dat hoeven ze niet te weten.
- Ook eens kijken naar participatie op microniveau dus kleinschalig , buurtgericht.
- Op de Prismaaan is er gevaarlijke situatie. Fietsers moeten oversteken en er staan geen borden dat de automobilist op moet letten. Ze rijden vaak al veel te hard dat is op de hoogte van de Veur. Zet er een paar borden neer.
- Op de vraag 'Hoeveel vertrouwen heeft u erin dat de gemeente Zoetermeer inwoners goed betreft bij projecten?' heb ik geen antwoord. Omdat antwoorden verplicht is, heb ik nu de middelste geselecteerd ('weinig vertrouwen'), maar dat is te negatief.
- Op dit moment zie ik dat een relatief klein groepje bezwaarmakers veel invloed uitoefent, dat vind ik jammer.
- Openbare werken moeten voor gebruikers gelijkwaardig worden uitgevoerd en aangeboden bv; twee gescheiden rijbanen op dezelfde route dienen altijd gelijk gebruiksgenot te verschaffen.
- Over vertrouwen: Mijn ervaring is dat op papier alles mogelijk is. Veel medewerkers zijn welwillend en betrokken. Er zijn ook medewerkers die niet eens luisteren naar burgers tijdens bijeenkomsten. Het mom: Hou je mond, want wij zijn hier met inspraak bezig.
- Parkeerprobleem plannen bij Watertoren.
- Participatie betekent dat er ook echt rekening gehouden wordt met de meningen van de inwoners en niet de al gedachte zaken toch doorgedrukt worden.
- Participatie betekent niet dat het besluit daar genomen wordt en dat zou wel moeten.
- Participatie in VEILIG voelen in eigen woonomgeving.
- Participatie is een mooi woord en de inwoners ook ECHT invloed hebben. Soms krijgt echter de indruk dat allerlei dingen al beslist zijn.
- Participatie is een woord dat de gemeente Zoetermeer hanteert maar er eigenlijk nooit iets mee doet.
- Participatie is geen vinkje, maar moet echt bedoeld zijn om wat te doen met de input van de inwoners.
- Participatie is voor mij logischerwijs vooral van belang wanneer de voorgenomen wijziging een VERSLECHTERING is ten opzichte van de huidige situatie. Bijvoorbeeld als de gemeente voor je huis een zitbankje wil plaatsen waar je op je water aanvoelt dat dit een hangplek voor jongeren gaat worden. Wij willen dan namens de bewoners gewoon NEE kunnen zeggen tegen het plan.
- Probeer niet alleen te praten maar ook tot daden te komen.
- Proces is vaak moeilijk te volgen, nieuwe trajecten kom je vaak ook pas laat achter.

- Relevantie van de vraag over genoten opleiding ontgaat mij. De genoten opleiding zegt namelijk niets over de capaciteit om deel te nemen en/of intelligentieniveau. Vraag wordt in veel enquêtes onnodig gesteld. Deze enquête biedt ook niet de mogelijkheid om de vraag niet te beantwoorden via optie n.v.t. o.i.d.
- Slechte herbestrating na meerdere keren opengemaakte straat wegens aanleg van glasvezel.
- Sommige antwoorden hangen van het onderwerp af en van mijn directe betrokkenheid daarbij; bijvoorbeeld informatie op hoofdlijnen of in detail.
- Spreek de hoop/verwachting uit dat de gemeente hier daadwerkelijk invulling aan gaat geven en het niet weer een initiatief voor de bühne
- Succes met het verwerken van alle gegevens.
- Teleurstellend dat de gemeente (ambtenaren) een eigen koers varen en niet luisteren naar inwoners. Bijv. Verkeersoverlast door rondjes rijdende lesbussen, vrachtauto's etc. Van rij scholen en ander vrachtverkeer via de Natuursteenlaan. Illegaal kamperen door vissers in Hoekstrapark (1 -2 weken. Ontlasting in struiken en boomplassen zichtbaar vanuit woningen. VOP 's Natuursteenlaan. Bord geslotenverklaring vrachtverkeer (met uitzondering laden/lossen) Scheglaan. Etc.
- Thuiswonende dochter van 29 jaar die niet aan een woning komt
- Toegankelijkheid, zorg dat alles wat wordt georganiseerd of gesubsidieerd toegankelijk is voor elke bewoner, denk hierbij aan evenementen waar een rolstoelpodium is, parkeerplekken beschikbaar voor de GHPK vaak zijn die afgezet zodat je niet bij het evenement kan komen, MIVA-toiletten, sportactiviteiten waar ook deelname mogelijk is voor mindervalide, (bijvoorbeeld Geuzenloop.) het hoeft allemaal niet zo ingewikkeld te zijn, het is vaak ook een bewustzijn ding. Iedereen wil helpen laten we met zijn allen zorgen dat iedereen welkom, helaas is dit nog steeds niet bij alles mogelijk of er worden bijzondere aanmeld zaken gevraagd.
- Tot op heden positieve ervaringen.
- U mag mij benaderen bij toekomstige vraagstukken voor de wijk dorp, zelf ben ik woonachtig in de oranjebuurt. (*emailadres bekend bij O&S*).
- Vernieling en veiligheid mis ik.
- Vertrouwen in gemeente is sterk afhankelijk van het onderwerp. Op enkele punten is er goed overleg en goede samenwerking. Op enkele punten is er dwangmatige beleid(suitvoering) waar vertrouwen en participatie onder lijden.
- Vind alle bouwaanvraag digitaal online hoort te staan met alle stukken openbaar . Niet allen op afspraak balie schild jullie ook hoop werk te word staan inloop en worden bezwaren serieuzer ingediend.
- Vond de vraag of gemeente Zoetermeer inwoners goed betreft beetje lastig. Geen ervaring dus ik ze maar het voordeel van de twijfel gegeven.
- Voorafgaande aan participatie, is het fijn wanneer ambtenaren luisteren naar inwoners. Bijvoorbeeld wanneer er problemen zijn met bomen en stoepen.
- Vooral terugkoppeling is belangrijk en ook uitleggen als zaken niet kunnen waarom niet.
- Waarom ik weinig vertrouwen heb is het volgende. Ik stuur regelmatig aan de gemeente Zoetermeer opmerkingen over, van, voor de leefomgeving, voornamelijk groenonderhoud. Dan krijg je een standaardantwoord terug en daar na een antwoord dat het klacht is verholpen, terwijl er NOOIT iets gebeurt en dan de vraag hoe e.e.a. is verholpen. In een woord waardeloze ambtenaren op dit gebied.
- Waarom vul ik wel dit soort enquêtes in maar word ik niet betrokken bij het plan de groenstrook in Noordhove vol te bouwen voor statushouders etc.
- Wat goed is, moet goed blijven.

- Weinig of veel vertrouwen, moeilijk te beantwoorden: zelf nog nauwelijks of geen ervaring mee, hoewel ik hier al > 40 jaar woon/werk.
- Weinig vertrouwen wil ik graag toelichten, zie het Kingspark project. Er wordt niet aan omwonenden gevraagd, wat voor woningen mogen er gebouwd worden? Er wordt gelijk een heel project gepresenteerd, met appartementen van 7-8 verdiepingen. Ik heb geen moeite met woningen, maar wel met hoogbouw.
- Wel jammer dat er niet echt geluisterd wordt. Bij het plan van Molenstraat e.o. Is er door bewoners gekozen voor andere variant dan die uitgevoerd gaat worden.
- Wij hebben al eerder geparticipeerd bij de herinrichting van de Stekelbaarsloot en dat is erg goed gegaan.
- Wij wonen nu 38 jaar in Zoetermeer en keer op keer denk je "ik" krijg inspraak en dan komt puntje bij paaltje en wordt er totaal niet naar je geluisterd. Laatst nog bij het bouwproject Eleanor.
- Wijkinitiatieven worden vaak afgehouden omvormers redenen, dit nodigt niet uit voor een volgende keer.
- Wil altijd graag meedenken, maar vaak te druk. Dus via een enquête het makkelijkst.

BIJLAGE 2. Vragenlijst panelonderzoek participatie

1 Via welke van de volgende informatiebronnen zou u op de hoogte willen worden gesteld van wijzigingen in de openbare ruimte (zoals wijzigingen aan de bestrating, wijzigingen in het openbaar groen en/of wijzigingen in de inrichting van speelplekken) in uw buurt? *Multi-response*
meer antwoorden mogelijk

- via een brief aan huis
- via www.zoetermeer.nl, de website van de gemeente Zoetermeer
- via een wijkwebsite
- via de sociale mediakanalen van de gemeente Zoetermeer
- via een huis-aan-huisblad
- via een projectinformatiebord op locatie
- via een andere informatiebron, namelijk:
- ik wil geen informatie ontvangen over wijzigingen in de openbare ruimte

2 Hoe zou u het liefste betrokken willen worden bij veranderingen in de openbare ruimte in uw directe woonomgeving? *Multi-response*
meer antwoorden mogelijk

- ik wil geïnformeerd worden over plannen en ontwikkelingen
- ik wil meepraten over plannen en ontwikkelingen (mijn voorkeur inbrengen)
- ik wil samen met de gemeente voorgestelde plannen en ontwikkelingen verder vormgeven (coproductie)
- ik wil niet betrokken worden bij participatie omdat: [**>> Vraag 10**]

3 Wanneer zou u betrokken willen worden in een participatieproces? *Multi-response*
meer antwoorden mogelijk

- aan het begin van het proces (initiatiefase).
- middenin in het proces (haalbaarheidsfase & uitwerkingsfase).
- tegen het eind van het proces (uitvoeringsfase).

4 **Wilt u binnen één project vaker participeren rondom beslismomenten?** *Single-response*

- ja
- nee

5 **Op welke manier wilt u participeren bij veranderingen in de openbare ruimte?** *Multi-response*
meer antwoorden mogelijk

- via bewonersbijeenkomsten
- via een klankbordgroep
- via een inwonerspanel
- via enquêtes
- via één op één gesprekken met de participatiemedewerker van de gemeente
- via Doe mee (doemee.zoetermeer.nl) (het online participatieplatform van de Gemeente Zoetermeer).

6 **Welke van de volgende thema's met invloed op/beïnvloed door de openbare ruimte interesseren u om over te participeren?** *Multi-response*
meer antwoorden mogelijk

- thema verkeer en bereikbaarheid.
- thema woon- en leefomgeving.
- thema milieu en klimaat
- thema (sociale) veiligheid
- thema openbare buiten(sport)voorzieningen (bijvoorbeeld skatevoorziening, voetbalveld, kimrotsen, natuurspeeltuin, basketbalveld)
- heb geen voorkeur voor een bepaald thema

7 **U kunt op verschillende manieren informatie ontvangen tijdens een participatieproces.** *Single-response*
Hieronder kunt u aangeven hoe u deze informatie het liefst ontvangt en gepresenteerd ziet.

Ontvangt u de informatie het liefst op hoofdlijnen of op detailniveau?

- op hoofdlijnen
- op detailniveau
- geen voorkeur

8 **Hoe wilt u dat informatie wordt gepresenteerd binnen een participatieproces?** *Single-response*

- vooral visueel (meer afbeeldingen dan tekst)
- vooral tekstueel (meer tekst dan afbeeldingen)
- combinatie van tekst en afbeelding

9 **Hoe ontvangt u de informatie het liefst?** *Single-response*

- digitaal (voorafgaand aan de bijeenkomst)
- tijdens de bijeenkomst

10 **Hoeveel vertrouwen heeft u erin dat de gemeente Zoetermeer inwoners goed betreft bij projecten?** *Single-response*

- veel vertrouwen
- weinig vertrouwen
- geen vertrouwen

11 **Wat is uw hoogste voltooide opleiding?** *Single-response*

- geen
- basisonderwijs
- VMBO
- HAVO
- VWO
- MBO
- HBO
- WO

12 **In welke leeftijdsklasse valt u?** *Single-response*

- 18 - 25 jaar
- 26 - 35 jaar
- 36 - 45 jaar
- 46 - 66 jaar
- 67 jaar en ouder

13 Heeft u thuiswonende kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 18 jaar? *Single-response*

- ja
- nee

14 In welke wijk/buurt woont u? *Single-response*

- Centrum (Dorp, Driemanspolder, Stadscentrum, Palenstein)
- Meerzicht
- Buytenwegh
- de Leyens
- Seghwaert
- Noordhove
- Rokkeveen
- Oosterheem
- Industrie- of Buitengebied
- ik woon niet meer in Zoetermeer

15 Als u nog opmerkingen of aanvullingen heeft over het onderwerp participatie dan kunt u die hieronder kort weergeven. *Single-response*

- ja, namelijk:
- nee, ik heb verder geen opmerkingen of aanvullingen over dit onderwerp